

Проект Лабораторії було представлено у Фіналі Регіонального конкурсу Бізнес-проектів (червень, 2016 р.), який проводився економічним факультетом ДонНУ імені Василя Стуса за підтримки Вінницької обласної державної адміністрації, Вінницької міської ради, за участю наукового парку «ДонНУ-Поділля». За результатами представлення здобуто Диплом переможця (II ступінь) та Диплом підприємницьких симпатій.

Нікітченко Т. А.

викладач, спеціаліст вищої категорії

Антоньєв Федір

студент 31 групи, спеціальності «Лісове господарство»

Великоанадольського лісового коледжу

сmt. Графське, Україна

ЛІСИ ДОНБАСУ ПОТРЕБУЮТЬ ЗАХИСТУ

Історія вітчизняного степового лісорозведення почалася 31 жовтня 1843 року, коли В.Є.Графф посіяв перше насіння дубу, ясеня, клену у розсаднику біля балки Кашлагач. Ґрунти Великоанадольської ділянки були цілинні, тому підготовка ґрунту до висадки саджанців проводилась на протязі двох років. Вже в 1845 році почалося розведення лісу на повну силу – було посаджено 31240 дерев 30 різноманітних порід.

За 23 роки роботи в лісництві під керівництвом В.Є.Граффа були створені перші 157 гектарів лісових насаджень. Вирішальний внесок в створення лісу зробив лісничий М. Я. Дахнов, який на практиці прийшов до висновку, що треба віддавати перевагу дубу, який має могутню кореневу систему і стійкий до посух.

Цей тип посадки був названий деревинно-тіньовий і з 1908 року був рекомендований до висадки в степових лісництвах. Пізніше вчений лісовод Г. М. Висоцький дійшов до висновку, що у сухому степу потрібно створювати

посадки не тільки з дуба й інших порід, але і вводити більше чагарників, які захищають ґрунти від бур'янів і витрачають мало вологи. Названий деревно-чагарниковий тип посадки, Г. М. Висоцьким, цілком виправдав себе у подальшому лісорозведенні. Даний тип посадки до теперішнього часу використовується у ДП «Великоанадольське лісове господарство», яке було створено у 1944 році, згідно наказу Головлісоохорони при РНК СРСР від 11 вересня 1944 р. за рахунок Великоанадольського лісництва, створеного в 1925 році. Початок створення окремих лісових дач: Великоанадольської – 1843, Ялинської – 1876, Шайтанської – 1876, Янисольської – 1880. Теперішнє ДП «Великоанадольське лісове господарство» включає в себе 5 лісництв: Великоанадольське, Златоустівське, Великоновоселківське, Ялинське, Майорське загальною площею – 2543 га. Листяні породи складають 75 %, хвойні – 25 %. Показник лісистості Донецької області становить 7,6 % території, що значно менше показників інших регіонів України. Майже 70 % лісових масивів мають штучне походження і висадженні, перш за все, на землях, що піддаються впливу водної та вітрової ерозії.

Ліси області віднесені до I групи і виконують виключно природоохоронні та рекреаційні функції і підлягають особливій охороні. Лісові масиви створені штучним шляхом в умовах Степу. Степовий ліс – явище інтрозональне, не характерне для цієї зони, адаптований в жорстких природно-кліматичних умовах. Штучне відновлення лісів – є одним із пріоритетних завдань у роботі лісівників. З метою збереження унікальних степових насаджень у 1968 році Великоанадольський ліс був оголошений пам'яткою природи республіканського значення, а в 1974 році затверджений як лісовий заказник загальнодержавного значення. Екологічними ознаками лісу є виконання ним кліматорегулюючих, середовищезахисних, ґрунтозахисних, водоохоронних, санітарно-гігієнічних, оздоровчих, рекреаційних функцій.

Ліси протягом свого існування забезпечують численні екосистемні функції: акумуляцію та очищення води, підтримання складу і фільтрацію повітря, забезпечення продуктами харчування, кормами, лікарською сировиною, житлом. На жаль, сьогодні спостерігаються темпи знеліснення.

Ліси Донбасу потребують підвищеної уваги. Загальний лісопатологічний стан лісів має невтішний характер. Майже кожен 7-й гектар площі лісів, уражений шкідниками і хворобами і потребує негайних заходів боротьби.

Необхідно відмітити те, що значна частина лісів знаходиться в незадовільному стані через незадовільну організацію їх охорони. Основні загрози для біорізноманіття лісів це лісові пожежі, екологічно необґрунтовані системи рубок догляду, неефективне лісовідновлення, вилучення лісових земель для цілей не пов'язаних з лісовим господарюванням, зниження і втрата здатності лісу до самовідновлення, зниження стійкості лісів до впливу несприятливих чинників, масове поширення грибних хвороб і комах-шкідників, техногенна деградація лісів під впливом викидів промислових підприємств і транспорту, нелегальні рубки, браконьєрство, антропогенний вплив на лісові об'єкти, нерегульована рекреація.

Донецька область являється регіоном з найбільшим забрудненням атмосферного повітря. Дослідження фахівців стверджують, що одне дерево протягом вегетаційного періоду спроможне затримати в своїй кроні до 75 кг твердих часток, а 1 га дубових насаджень може акумулювати 56 тон пилу.

Наукова спільнота, практики-лісівники б'ють тривогу: дубові ліси на Землі під загрозою. Причин цієї катастрофи багато, ми ще не знаємо, яку тут роль відіграє глобальна зміна клімату. Але якщо нічого не робити, можна втратити дуб, як цінну деревну породу. Ліс і його мешканці потребують захисту. Від його здоров'я залежить рівень позитивного впливу на довкілля, отже і на людину.

В Україні збереження біорізноманіття лісів та припинення його втрат є одним із пріоритетів державної екологічної політики. Питання збереження лісів набули особливої актуальності на рубежі століть разом з усвідомленням глобальної ролі лісів у житті біосфери. Збереження біорізноманіття лісів – це складна комплексна проблема, пов'язана з цілою системою юридичних, наукових, організаційних, фінансових, етичних, виховних заходів охоплює біорізноманіття на всіх рівнях.

Сьогодні продовжується діяльність з розроблення критеріїв та індикаторів, пов'язаних з біорізноманіттям. Під час розроблення принципів

формування програм моніторингу та переліку показників біорізноманіття на національному рівні рекомендується використовувати досвід міжнародних ініціатив на засадах екосистемного підходу, який представляє одну з вимог при реалізації цілей Конвенції ООН.

За сучасними ознаками, сьогодні темпи вимирання видів під антропогенним пресом переважають темпи вимирання природного в 100–1000 разів. Такими темпами через 50–100 років планета втратить 25–50% сучасної видової біорізноманітності. Нехай буде девізом у благородній справі захисту лісу народне прислів'я: «Багато лісу-бережи, мало лісу – не губи, нема лісу – посади».

Література:

1. Державна Програма “Ліси України” на 2002-2015 роки. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 581 від 29 квітня 2002 р.
2. Концепція збереження біологічного різноманіття України. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 439 від 12 травня 1997 р.
3. Документація ДП «Великоанадольське лісове господарство».
4. Матеріали Великоанадольського музею лісу.

Приседський Ю. Г.

*кандидат біологічних наук, доцент кафедри
фізіології та біохімії рослин
Донецького національного університету
імені Василя Стуса, м. Вінниця, Україна*

СТАН РОСЛИН ЗА УМОВ ХРОНІЧНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ПОВІТРЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ СТЕПОВОЇ ТА ЛІСОСТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ

Рослини у антропічно зміненому середовищі виконують ряд важливих функцій, які сприяють оптимізації газового складу, вологості та температурного режиму повітря [1, с. 77–80]. Разом з тим, реакція рослин на забруднення атмосфери значно різниться у різних видів [2, с. 30,3, с. 162].